

Kaip šv. Antano atlaidai tapo miesto švente

Šv. Antano kultas į Lietuvą atkeliavo su pirmaisiais broliais pranciškonais. Kretingoje šv. Antanas Paduvietis pradėtas garbinti, kai XVII a. pab. – XVIII a. Kretingos bažnyčioje šalia Porciunkulės atlaidų buvo įvesti šv. Antano atlaidai, švenčiami birželio 13 dieną.

Eucharistinio kongreso, vykusio 1936 m. šv. Antano atlaidų metu, akimirka.

Nuotrauka iš J. Klietkutės kolekcijos.

→ **5** p.

Kaip šv. Antano atlidai tapo miesto švente

(Atkelta iš 1 p.)

Broliai pranciškonai bažnyčioje įrengė šv. Antano altorių, kurį 1759 m. konsekrovo Žemaičių vyskupas Antanas Domininkas Tiškevičius. Dar didesnis pamaldumas šiam šventajam atsirado, kuomet į Kretingos bažnyčią sidabriame, dalinai paausotame relikvijoriuje buvo atvežta šv. Antano relikvija, kurią 1862 m. Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius paženklino savo antspaudu ir leido išstatyti viešam pagarbinimui antradieniais ir Viešpaties dienomis bei suteikė keturiasdešimties dienų atlidus dievobaimingai tą relikviją bučiuojantiems. Nuo to laiko tikintieji šv. Antano dieną atlikę atgailą, priėmę švč. Sakramentą ir pasimeldę popiežiaus intencija gaudavo visuotinius atlidus.

Šv. Antanas Paduvietis gimė 1190 m. Lisabonoje (Portugalijoje), turtingoje, kilmingoje šeimoje, pakrikštytas Ferdinando vardu. 15-os metų įstojo į Šv. Augustino vienuolių ordiną, gavo gerą išsilavinimą, 1219 m. buvo išvestas kunigu, apie 1220 m. įstojo į pranciškonų ordiną, pasirinko vienuolišką Antano vardą, bendravo su pranciškonų ordino įkūrėju šv. Pranciškumi Asyžiečiu, tapo jo mokiniu, sekėju, misionieriumi. Mirė 1231 m., 1232 m. popiežius Grigalius IX jį kanonizavo, 1946 m. popiežius Pijus XII paskelbė Bažnyčios mokytoju. Šv. Antano Paduviečio iškilmė švenčiama birželio 13 dieną.

Šv. Antanas yra našlaičių, sužadėtinų, moterų, kalinių, pasiuntinių, keramikų, puodžių, vargdenių, kenčiančių globėjas. Jam meldžiasi nevaisingos šeimos, norėdamos susilaukti vaikų, šaukiamieji į karo tarnybą prašo padėti ištraukti laimingą skaičių, jūroje audros ištikti – išsigelbėti, jis gelbsti nuo drugio, maro ir kitų ligų, globoja brangių augintojus, nes šios uogos pasislėpusios tarp lapų, kaip jis pats kadaise rieušmedyje. Šv. Antano prašoma padėti rasti pamestus ar atgauti pavogtus daiktus. Šv. Antanas yra Lisabonos, Paduvos, Portugalijos globėjas.

Iki I pasaulinio karo į šv. Antano Paduviečio atlidus Kretingoje tikintieji vežimais traukdavo ne tik iš visos Lietuvos, bet ir iš Latvijos bei Prūsijos, tai progai žemaičiai į vienuolyną atgindavo Dievo garbei pažadėtus arklius, jaučius, karves, veršius, avinus, atnešdavo žąsis, vilnas, linus ir kitus daiktus. Po atlidų paaukotus gyvulius vienuolynas viešai paroduodavo. Būdavo, kad tas pats ūkininkas nusipirkdavo savo paaukotą gyvulį.

Šv. Antano atlidai labiausiai išpopuliarėjo tarpukariu 1922–1939 m., kai Kretingos vienuolynas tapo Lietuvos pranciškonų sostine. Šv. Antano atlidai pradėjo konkuruoti su iki tol dominavusiais Porciunkulės atli-

Šv. Antano skulptūra su duona.

dais ir pamažu tapo pagrindine pranciškonų ordino provincijos ir Kretingos katalikų parapijos švente. 1923 m. P. Ruškys, aprašydamas Kretingos bažnyčią, mini, kad „Šv. Antono iš Paduvos dienoje visiems suteikiami visuotiniai atlidai“.

Į Kretingoje vykstančius šv. Antano atlidus atkeliaudavo minios maldininkų, daugelis jų iš Kauno į Klaipėdą atplaukdavo Nemunu, o iki Kretingos atvažiuodavo ar ateidavo pėsčiomis.

iki birželio 13 d. 13 val., t.y. pasibaigdavo vieni atlidai ir iš karto prasidėdavo kiti – šv. Antano.

Atlidų metu vykdavo įvairūs renginiai, buvo organizuojamos katalikiškų organizacijų konferencijos, 1922 m. tėvas Jeronimas Pečkaitis sušaukė pirmąjį Lietuvos tretininkų kongresą, 1936 m. vyko Telsių vyskupijos Eucharistinis kongresas.

Tarpukariu išpopuliarėjus šv. Antano atlidams Kretingos miesto burmistras priėmė

Šv. Antano paveikslas ir relikvija.

Šv. Antano atlidų tradicija vėl atgimė broliams pranciškonams grįžus į Kretingą. 1999 m. klebono br. Gedimino Numgaudžio OFM iniciatyva nutarta sugrąžinti šv. Antano atlidus ir miesto šventę.

Nuo 2007 m. sekmadienį po

šv. Antano duona yra ir kitų šalių pranciškonų bažnyčiose. Yra išlikę pasakojimų, jog šv. Antanas eidavo per žmones ir dalindavo duoną. Dalintis ja atlidų metu yra gerumo akcija ir mokymasis nepasiimti visko sau, pagalvoti apie kitą, tai – kaip viena iš evangelizacijos formų, atėjusi iki mūsų dienų.

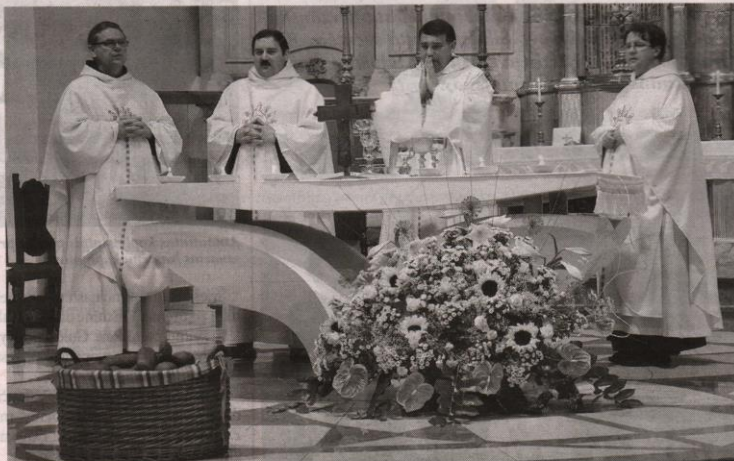
Nuo 2014 m. per visas šventinių atlidų dienas bažnyčios šventoriuje esančioje koplyčioje vyksta nepertraukiama švč. Sakramento adoracija, meldžiantis už Kretingos miestą.

Šiais metais, ruošiantis bažnyčios 400 metų jubiliejui, šv. Antano atlidų proga 5000 vnt. tiražu bus išleistas parapijos laikraščio „Šv. Antano žinia“ pirmasis numeris.

Tešiant tarpukario tradiciją, atlidų metu vyksta ir Kretingos miesto šventė, kuriai skiriama daug įvairių kultūrinių renginių: Rotušės a. šurmuliuoja amatų mugė, vyksta koncertai, pagerbiami miesto garbės piliečiai...

Ir šandien šv. Antano atlidai tebėra viena svarbiausių pranciškonų ordino, Kretingos parapijos ir miesto šventė, pritraukianti maldininkų ir smalsuolių iš tolimiausių Lietuvos bei užsienio kampelių. Atlaidų populiarumas didesnis negu sovietmečiu, norinčiųjų priėti išpažinties eilės nusitęsia iš bažnyčios į vienuolyno koridorius, žmonės net atostogas planuoja taip, kad šiomis dienomis galėtų atvykti į Kretingą.

Jolanta KLIEKUTĖ

Šventinama šv. Antano duona.

Taip atkeliaavę tikintieji, nors ir pavargę, tą patį vakarą priimdavo švč. Sakramentą ir meldavosi eidami keliais aplink šv. Antano altorių. Šiuose atliduose ne kartą lankėsi Palangoje poilsiaavęs valstybės prezidentas Antanas Smetona su žmona.

1938 m. Kretingos parapijos 40-ies valandų adoracijos atlidai iš gruodžio perkelti į birželio mėnesį: prasidėdavo birželio 11 d. 21 val. vakaro ir tęsdavosi

sprendimą jų metu rengti turgus, taip atlidai tapo viso Kretingos miesto švente. Šventė prasidėdavo birželio 11 d. ir tęsdavosi iki 14-tos dienos. Organizuoti padėdavo apskrities viršininkas, apskrities tarnautojai ir dvasininkai, būdavo sudaromos komisijos, kurios rūpinosi kiekvienu savo sritimi: muzika, piligrimų nakvynė, medicininė pagalba, miesto puošimu, apšvietimu ir t. t.

J. Kliekutės nuotr.

Votyvos šv. Mišių šventoriuje dalijama šv. Antano duona – evangelinis simbolis. Jėzus laužė duoną ir dalijo savo mokiniams. Išdalijama apie du tūkstančius miniatiūrinių juodos duonos kepalėlių, kuriuos specialiai šiai šventei kepa „Klaipėdos duona“. Žmonės dar šventoriuje šiuos gabalėlius laužia ir dalijasi ne tik su šeimos nariais, bet ir su šalimais esančiais nepažįstamaisiais. Tradicija laužyti ir dalintis